

Кон зајакнато управување со заедничкото прекугранично природно и културно наследство на регионот на Охридското Езеро

ЗАШТИТА НА

РЕГИОНОТ НА ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО

НАШИ ЗАЕДНИЧКИ
ОДГОВОРНОСТИ И
ПРИДОБИВКИ

Оваа публикација е изработена со помош од Европската унија. Содржината на оваа публикација единствено е одговорност на УНЕСКО и на ниту еден начин не може да се смета дека ги одразува ставовите на Европската Унија.

ЗАШТИТА НА РЕГИОНОТ НА ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО – НАШИ ЗАЕДНИЧКИ ОДГОВОРНОСТИ И ПРИДОБИВКИ

Прекуграничниот регион на Охридското Езеро

Во регионот на Охридското Езеро, едно од најстарите езера во Европа е опкружено со древни патишта и населби кои се вбројуваат меѓу најстарите во Европа. Природната и културната историја во ова посебно место се испреплетувале низ времето создавајќи навистина исклучително наследство кое ги надминува границите и мора да се одржи како такво во корист на идните генерации.

Охридското Езеро го делат Албанија и поранешната Југословенска Република Македонија, додека неговото сливно подрачје го опфаќа и сливот на Преспанското Езеро. Според тоа, исклучително е важно двете држави да преземат заеднички и координирани напори за зачувување на богатото наследство на регионот на Охридското Езеро.

Заштита на природното и културното наследство на регионот на Охридското Езеро

Неколку заштитени подрачја се прогласени на национално ниво, како на пример Акватичниот и терестричен заштитен предел на Поградец, споменикот на природата „Дрилон“ во Албанија, како и споменикот на природата „Охридско Езеро“ и Националниот парк „Галичица“ во поранешната Југословенска Република Македонија.

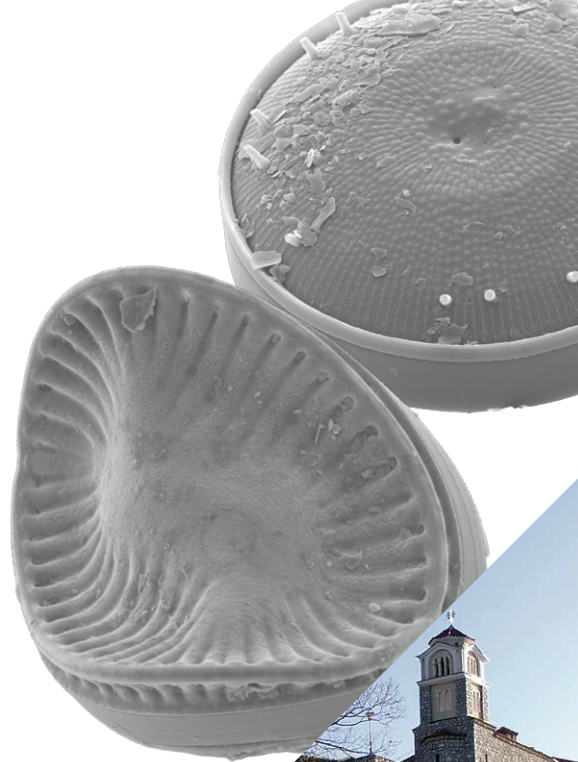
Заштитата на регионот дополнително беше зајакната во 1979 година со запишување на Листата на светско наследство на сега македонскиот дел од регионот, и со прогласување на Прекуграничниот биосферен резерват „Охрид-Преспа“ (Албанија/поранешната Југословенска Република Македонија) во 2014 година.

Предизвици

И покрај меѓународните и националните мерки за заштита, наследството на регионот и понатаму е под закана поради непланираниот урбан развој, несоодветното управување со отпадните води и цврстиот отпад, промените во живеалиштата, уништувањето или осиромашувањето на природните ресурси, рударските активности, развојот на инфраструктура и интензивните туристички активности.

Проектот „Кон зајакнато управување со заедничкото прекугранично природно и културно наследство на регионот на Охридското Езеро“ е насочен кон поддршка на двете држави во нивните напори да го заштитат подрачјето, фокусирајќи се на културата и природата, препознавајќи ги повеќекратните вредности на подрачјето и посветувајќи внимание на главните закани и искористување на предностите со примена на природот на одржлив развој.

Постојното добро од Светското наследство

Постојното добро од Светското наследство „Природно и културно наследство на Охридскиот регион“ е запишано на Листата на светското наследство во 1979, првично како природно добро, а една година подоцна повторно е запишано како мешано добро (природно и културно), врз основа на критериумите за Светско наследство (i), (iii), (iv) and (vii).

Критериуми за Светско наследство

- Критериум (i): претставува ремек-дело на човековиот креативен дух;
- Критериум (iii): поседува единствено или барем извонредно сведоштво за културната традиција на одредена постоечка или исчезната цивилизација;
- Критериум (iv): претставува извонреден пример на градба, архитектонски или технолошки ансамбл или пејзаж кој ги отсликува значајните епохи на човековата историја; и
- Критериум (vii): содржи суперлативни природни феномени или подрачја со исклучителна природна убавина и естетска важност.

Запишаното добро ги вклучува историскиот центар на градот Охрид, градот Струга, неколку рибарски населби на брегот, ранохристијански духовни центри и манастири, како и над 250 археолошки локалитети кои опфаќаат период од над 5000 години.

Градот Охрид – една од најстарите човекови населби во Европа, претставува ретко архитектонско и уметничко достигнување и ризница на архитектонски, археолошки, материјални и нематеријални вредности. Урбаното јадро на Охрид вклучува градби и други структури кои датираат од предисторијата, антиката и доцната антика, ранохристијанскиот период, раниот и развиениот среден век, османлискиот период, се до денес.

Охридското Езеро долго време е познато како суперлативен природен феномен. Со геолошка и биолошка историја од над милион години, Охридско Езеро се истакнува како едно од најстарите езера во Европа и исклучително жариште на биолошката разновидност од глобално значење. Езерото се проценува како најбогато со биолошка разновидност во светот доколку се има предвид бројот на ендемски видови на единица водна површина. Сливот на езерото исто така поддржува подеднакво богата и значајна биолошка разновидност и вклучува исклучително голем број ендемски видови.

Заедничкиот проект на ЕУ и УНЕСКО

Проектот „Кон зајакнато управување со заедничкото прекугранично природно и културно наследство на регионот на Охридското Езеро“ има за цел да го профилира прекуграничното подрачје преку проценка на неговите вредности, можностите за одржлив развој и да ги унапреди капацитетите за ефективно управување со природното и културното наследство. Проектот воспоставува процес за интегрално планирање на управувањето и за подготовка на досие од

страна на албанските власти за проширување на подрачјето на Светско наследство на албанскиот дел од регионот на Охридското Езеро. Европската унија учествува со 1,7 милиони евра за проектот во рамките на својата претпристапна помош на земјите кандидати за членство во ЕУ на полето на животната средина и климатските промени, додека владата на Албанија учествува со 170.000 евра, со што вкупниот буџет на овој тригодишен проект изнесува околу 1,87 милиони евра.

Се радуваме на
идната соработка!

КОЈ Е ВКЛУЧЕН ВО МОМЕНТОВ?

Центар за светско наследство при УНЕСКО – координатор на проектот

Основан во 1992, Центарот за светско наследство при УНЕСКО го промовира и координира спроведувањето на Конвенцијата за светското наследство од 1972 година. Центарот организира годишни сесии на Комитетот за светско наследство и заедно со Советодавните тела ИУЦН, ИККРОМ и ИКОМОС, ги советува земјите потписнички

на конвенцијата при подготовката на номинации за запишување на Листата на светско наследство, ги координира извештаите за состојбата на зачуваност на добрата од Светското наследство и организира итни акции и меѓународна помош од Светскиот фонд за светско наследство кога некое подрачје е засегнато.

Европска унија – главен донатор

Европската унија ја сочинуваат 28 земји членки кои одлучија постепено да ги поврзат своето знаење, ресурси и судбини. Заедно, во текот на 60-те години проширување, тие изградија зона на стабилност, демократија и одржлив развој и истовремено ги одржуваат културниот диверзитет,

толеранцијата и индивидуалните слободи. Европската унија е посветена на споделување на своите достигнувања и вредности со држави и народи надвор од своите граници.

Партнери на проектот

Министерство за животна средина на Република Албанија има мисија да развива и предлага политики, стратегии и акциски планови за управување и заштита на животната средина, имајќи го предвид одржливиот развој и унапредување на квалитетот на живеењето како и промоција на интеграцијата во Европската унија. Оваа мисија се постигнува преку учество, промоција и координација на активностите за долгорочен развој и просперитет, заштита на природните ресурси и подигнување на јавната свест.

Министерството за култура на Република Албанија е одговорно за спроведување на владината политика во културата. Мрежа од 29 државни институции под надлежност на Министерството спроведуваат и поддржуваат проекти, програми и активности поврзани со конзервација, реставрација, управување, валоризација и промоција на културата и културното наследство во Албанија.

Министерството за животна средина и просторно планирање на поранешната Југословенска Република Македонија е одговорно за развој и спроведување на политики и закони поврзани со животната средина и заштита на природата. Министерството има претставници во Националната комисија за УНЕСКО, Комисијата за управување со природното и културно наследство на Охридскиот регион, како и во прекуграничниот Комитет за управување со Охридското Езеро кој е основан во рамките на договорот меѓу владите на Албанија и ПЈР Македонија за заштита и одржлив развој на Охридското Езеро и неговиот слив.

Министерство за култура - Управа за заштита на културното наследство (УЗКН) е основана со закон во 2004 година како орган на државната управа во состав

на Министерството за култура на ПЈР Македонија со својство на правно лице. УЗКН врши административни, професионални и други активности поврзани со заштита на културното наследство согласно Законот за заштита на културното наследство. Конзервацијата и заштитата на културното наследство во Охридскиот регион е во надлежност на Националната установа - Завод за заштита на спомениците на културата и Музеј - Охрид.

ИККРОМ (Меѓународен центар за проучување на конзервацијата и реставрацијата на културното добро) е меѓународна меѓувладина организација со седиште во Рим, Италија. Основана од УНЕСКО во 1956 година, статутарните функции на ИККРОМ се да спроведува истражување, документирање, техничка помош и програми за подигање на јавната свест за зајакнување на зачувувањето на недвижното и движното културно наследство.

ИКОМОС (Меѓународен совет за споменици и локалитети) е невладина организација со седиште во Париз, Франција. Основана во 1965 година, нејзината улога е да ја промовира примената на теоријата, методологијата и научните техники за конзервација на архитектонското и археолошкото наследство.

ИУЦН (Меѓународна унија за зачувување на природата) е основана во 1948 година и ги обединува националните влади, невладините организации и научниците во глобално партнерство. Нејзината мисија е да влијае, охрабрува и помага на општествата низ целиот свет да го зачуваат интегритетот и диверзитетот на природата и да се обезбеди правично и еколошки одржливо користење на природните ресурси. Седиштето на ИУЦН се наоѓа во Гланд, Швајцарија.

ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО ВО БРОЈКИ

Регион на Охридското Езеро

- лоцирано на надморска висина од 683 m;
- опкружено со високи планински венци на исток и запад кои достигнуваат надморска висина од околу 2.250 m;
- максимална длабочина од 288,7 m и просечна длабочина од 155 m;
- едно од езерата со најголем волумен во Европа;
- вкупна водна површина од 358 km², од кои околу две третини се лоцирани во ПЈР Македонија и околу една третина во Република Албанија;
- површината на непосредниот слив изнесува 1.129 km², додека ефективната површина на сливот го вклучува и сливот на Преспанското Езеро поради подземната врска низ карстот;
- преку 1.400 автохтони видови, вклучувајќи и околу 300 видови кои се ендемични за Охридското Езеро;
- преку 160.000 жители се населени околу Охридско Езеро од кои речиси 52.000 во Албанија (според пописот од 2011 година);
- околу 300.000 посетители секоја година го истражуваат природното и културното наследство на регионот.

За повеќе информации: <http://whc.unesco.org/en/lake-ohrid-region/>

Фотографии: Аврамски Оливер, Дитерих Тил, Ерг Борис, Грац Кристоф, Левков Златко, Матевски Владо

Испечатено на рециклирана хартија.